

POSTANOWIENIE

Dnia 11 marca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z wniosku N. N.
przeciwko S. spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w S.
o odszkodowanie oraz zadośćuczynienie w związku z mobbingiem,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 11 marca 2025 r.,
wniosku Sądu Rejonowego Poznań Grunwald i Jeżyce w Poznaniu zawartego w
postanowieniu z dnia 22 sierpnia 2024 r., sygn. akt V P 1603/23
o przekazanie sprawy innemu sądowi równorzędnemu

**odmawia przekazania sprawy do rozpoznania innemu sądowi
równorzędnemu.**

(J.K)

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń postanowił na podstawie art. 44 k.p.c. wystąpić do Sądu Najwyższego o przekazanie innemu sądowi równorzędnemu sprawy z powództwa N. N. o zasądzenie na jej rzecz od pozwanej spółki odszkodowania z tytułu bezprawnego rozwiązania z nią umowy o pracę za wypowiedzeniem, a także zadośćuczynienia pieniężnego za krzywdę w związku z mobbingiem, który wywołał u niej rozstrój zdrowia - w oznaczonych kwotach. Działania noszące takie znamiona przejawiać miała wobec powódki przełożona, będąca członkiem zarządu pozwanej spółki – X.Y.

W piśmie pozwanej z 28 czerwca 2024 r. wskazano, że X.Y. cieszy się nieposzlakowaną opinią i pełni funkcję społeczną ławnika (na kadencję 2024-2027) w Sądzie Rejonowym wymienionym na wstępie. W kolejnym z 7 sierpnia 2024 r. powódka zwróciła się z wnioskiem o wyłączenie poszczególnych sędziów z Poznań - Grunwald i Jeżyce w Poznaniu, a także ławników wyznaczonych już do sprawy oraz wszystkich pozostałych ławników orzekających w tym Wydziale, a także o przekazanie sprawy sądowi równorzędnemu. Powyższe powódka uzasadniła ujawnionym dopiero w toku postępowania faktem pełnienia funkcji ławnika przez X.Y., który skutkuje wystąpieniem poważnych uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności zarówno sędziego prowadzącego sprawę, ławników w niej orzekających, jak i wszystkich pozostałych sędziów, asesorów i ławników. Zdaniem powódki, w odczuciu społecznym orzekanie osób związanych z X.Y. z racji stosunków służbowych i koleżeńskich, wzbudza sprzeciw, a wątpliwości co do bezstronności jednego z ławników wyznaczonych do sprawy wzbudza nagła choroba w dniu rozprawy wyznaczonej na dzień 17 czerwca 2024 r. i zachodzi obawa, zdaniem powódki, że nieobecność ławnika wynikała właśnie z faktu znajomości z X.Y..

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniosek nie jest zasadny, ponieważ nie przedstawia niezbędnej potrzeby przekazania sprawy z powództwa N. N. do rozpoznania przez inny sąd równorzędny. X.Y. jest ławnikiem w Sądzie Rejonowym, który nie jest wyznaczony w składzie rozpoznającym sprawę i członkiem zarządu, natomiast stroną jest spółka oraz rozstrzyga sprawę niezawisły sąd. Zgodnie z art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Regulacja ta dotyczy takich sytuacji, gdy rozpoznanie sprawy w konkretnym sądzie w znaczeniu ustrojowym (instytucjonalnym), bez względu na to przez którego sędziego, godziłoby w dobro wymiaru sprawiedliwości.

W ocenie Sądu Rejonowego wniosek o przekazanie do rozpoznania sprawy innemu równorzędnemu Sądowi Rejonowemu jest w świetle argumentacji strony powodowej zasadny i konieczny dla zapewnienia sprawnego przebiegu postępowania, a także jego konstytucyjnego oraz konwencyjnego standardu. Przekazanie sprawy wykluczy możliwość formułowania zarzutów opieranych na wzajemnej znajomości sędziów i ławników z jedną ze stron postępowania, zabezpieczą jednocześnie stronę powodową przed poczuciem występowania przed stronnictwym sądem. Uniemożliwi nadto podejmowanie czynności procesowych motywowanych brakiem zaufania do sędziów, asesorów i ławników, skutkujących przedłużaniem trwania postępowania. Przy tej argumentacji Sądu Rejonowego należy zauważyć, że znajomość służbowa z ławnikiem nie jest podstawą do wyłączenia sędziego (tym bardziej szesnastu sędziów) od rozpoznania sprawy, którą sędzia rozpoznaje samodzielnie (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 kwietnia 2024 r., III PUO 10/24). Znaczenie ma zatem wyrok zgodny z prawem, który może podlegać kontroli instancyjnej (w sprawie złożone zostały już pisma przygotowawcze przez strony, sporządzono protokół posiedzenia na rozprawie), co też ma pierwszorzędne znaczenie dla dobra wymiaru sprawiedliwości.

Sąd wnioskujący zatem wskazał szereg okoliczności mających hipotetycznie wzbudzać wątpliwości, natomiast istotny wpływ na kierunek wykładni art. 44¹ § 1 k.p.c. ma zasada wypływająca z art. 45 Konstytucji RP, zgodnie z którą każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Art. 44¹ § 1 k.p.c. zawiera normę szczególną, pozwalającą na rozpoznanie sprawy przez sąd, który nie jest właściwy miejscowo według przepisów k.p.c. Podlega więc wykładni ścieśniającej, a jego stosowanie powinno następować wyjątkowo, ponieważ nadmierne i nierozważne korzystanie przez Sąd Najwyższy z możliwości przekazania sprawy do innego sądu może doprowadzić do skutku odwrotnego do zamierzonego, a wynikiem takiego działania może być nawet osłabienie zaufania do niezależności sędziów oraz ich zdolności do obiektywnego orzekania (postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 sierpnia 2020 r., V CO 142/20; 24 czerwca 2021 r., I CO 74/21; 8 lutego 2023 r., II PUO 44/22).

Środek przewidziany w art. 44¹ § 1 k.p.c. nie może więc być postrzegany jako ten, który służy rozwiązywaniu problemów organizacyjnych, czy też zastępować inne instytucje umożliwiające rozpoznanie sprawy przez sąd inny niż właściwy według przepisów k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 24 czerwca 2021 r., III CO 1097/22). Rozważania na temat tego, czy Sąd *meriti* jako właściwy w sposób niezależny i bezstronny rozpoznałby sprawę, stanowiłoby zaprzeczenie konstytucyjnych zasad niezależności sądów i niezawisłości sędziów, a w konsekwencji z pewnością nie byłoby działaniem zgodnym z dobrem wymiaru sprawiedliwości i odbiorem społecznym wymiaru sprawiedliwości (postanowienie Sądu Najwyższego z 1 lutego 2023 r., II PUO 41/22).

Podsumowując, należy zauważyć, że z uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego w Poznaniu nie wynika, aby istniały obiektywne podstawy uniemożliwiające rozpoznanie sprawy przez ten Sąd, wskazujące na potrzebę przekazania sprawy innemu sądowi oraz występowały obawy realne (postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 lutego 2021 r., III CO 3/21; 20 maja 2020 r., I CO 21/20; 24 kwietnia 2024 r., III PUO 22/24). Nie stanowi ich konkluzja Sądu Rejonowego, że przychylenie się do niniejszego wniosku będzie zgodne zarówno z dobrem powódki, jak i wymiaru sprawiedliwości, umożliwiając mu sprawne działanie i zagwarantuje postrzeganie sądu jako organu bezstronnego zarówno przez strony, jak i w odbiorze społecznym. W konsekwencji, według Sądu Najwyższego, wskazane okoliczności nie uzasadniają przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c.

[SOP]